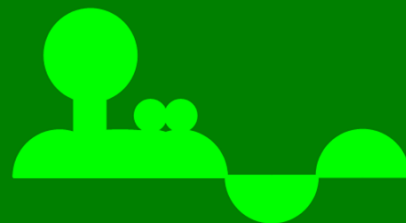

Nieuwsbrief

Landschapsbeheer Oss | Maart 2016 | Jaargang 17 | Nummer 65

Redactie Richard Ceelen, Dick Roza, René van Dorst, Jan Oomen | **E-mail** redactie@landschapsbeheer-oss.nl
Redactieadres Redactie Landschapsbeheer Oss, Braakstraat 46, 5345 XB Oss

Contact

Landschapsbeheer Oss

Tolstraat 3
5342 NH Oss
T 0412-474322
I www.landschapsbeheer-oss.nl
E info@landschapsbeheer-oss.nl

Voorzitter

Ronald Widdershoven
T 0412-631362
E voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl

Secretaris

Nora Servaes
T 0412-632223
E secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl

Penningmeester

Jan Ploegmakers
T 0412-641500
E penningmeester@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie, Werving & Vrijwilligerscontact

Dick Roza
T 0412-642368
E pr@landschapsbeheer-oss.nl

Redactie & Website

Richard Ceelen
T 06-54218521
E redactie@landschapsbeheer-oss.nl

Juridisch Adviseur

Maarten Furnée
T 0412-454204
E juridischadviseur@landschapsbeheer-oss.nl

Werkplaats Natuur, Landschap & Cultuurhistorie

Henk Smouter (Projectcoördinator)
Tolstraat 3
5342 NH Oss
T 06-54288252
E hs@werkplaatsnlc.nl

Coördinator Beheer

Tonnie van Hooff (Projectcoördinator)
Tolstraat 3
5342 NH Oss
T | 06-37456820
E tvh@werkplaatsnlc.nl

Landerij VanTosse

Nora Servaes (Secretaris)
T 0412-632223
E secretariaat@landerijvantosse.nl

De Stichting Landschapsbeheer Oss is gevestigd te Oss en ingeschreven bij KvK Oost-Brabant onder nummer 17105068 Rabobank Oss, NL94 RABO 0170 4198 94

Landschapsbeheer Oss

Inhoudsopgave

Nieuws uit Landerij VanTosse	2
Diedense kleiputten opgeschoond	2
Veiligheid voor alles	3
Hout- en fruitwallen aangeplant	4
Opschoondag in Oss groot succes!	5
Wisenten in Maashorst	6
Meer groen in buitengebied	6
Bosactiviteiten in Herperduin en Maashorst	7
Natuurmonitor bospercelen Maashorst	7
Kort Nieuws	8
Werkgroep Landschapsbeheer	15

Colofon

Nieuwsbrief Landschapsbeheer Oss

Maart 2016, jaargang 16, nummer 65, oplage 500.

Kopij

Wij nodigen graag iedereen uit om bijvoorbeeld een verslag(je) van een werkdag, een excursie, een lezing, een expositie of een interessante waarneming te schrijven. U kunt uw bijdrage met of zonder illustraties mailen naar redactie@landschapsbeheer-oss.nl. De sluitingstermijn voor kopij voor de volgende nieuwsbrief is 1 juni 2016.

Foto's voorpagina

Boven: zicht op Hemelrijksewaard
Linksonder: opbrengst Opschoondag Oss
Rechtsonder: Bijenhotel "de Golf" in volle glorie in de Stelt

Gezocht: nieuwe secretaris

Nora Servaes heeft te kennen gegeven dat het tijd wordt om na meer dan tien jaar het stokje door te geven. Wie wil het van haar overnemen?

Tot het takenpakket van de secretaris van Landschapsbeheer Oss behoren:

- het vervullen van een bestuursfunctie;
  - inbreng in bestuursvergaderingen;
  - het notuleren tijdens vergaderingen en het uitwerken van de notulen tot een verslag;
  - het opstellen van een agenda voor de maandelijkse bestuursvergadering;
  - de binnenkomende post beoordelen en indien nodig verspreiden en/of actie op ondernemen;
  - archiefbeheer;
  - opstellen jaarverslag secretaris;
  - het bijhouden van adressenbestanden.
- Behalve deze taken is het zeker mogelijk een eigen invulling te geven aan deze functie.

De eisen die aan deze functie worden gesteld zijn:

- administratieve vaardigheden;
- goede schriftelijke communicatievaardigheden;
- goed inzicht in de structuur en activiteiten van Landschapsbeheer.

Geïnteresseerd? Stuur dan een mailtje naar Nora Servaes secretariaat@landschapsbeheer-oss.nl of naar Ronald Widdershoven voorzitter@landschapsbeheer-oss.nl.

Nieuws uit Landerij VanTosse

Fruitallee krijgt vorm

Begin maart hebben we ruim 100 fruitbomen geplant langs het tracé van het fietspad door de Stelt/Elzen, tussen de Cereslaan en de Nieuwe Hescheweg.

Langs het Nicolupad, tussen de Cereslaan en de Amelsestraat) zijn verschillende soorten kersen- en pruimenbomen geplant. Op een voormalige akker van ons, bij de Koningsweg, markeren twee rijen perenbomen de plaats waar een nog aan te leggen fietspad de verbinding gaat vormen tussen de Koningsweg en het Nicolupad. Daarmee wordt een bypass gerealiseerd die de voor fietsers best gevaarlijke Amelsestraat omzeilt.

Deze akker is het hart van de Fruitallee: de perceelsranden zijn opgevuld met vruchtdragende struiken (zwarte bes, gele kornoelje, diverse rozensoorten, hazelaar). Een kleine boomgaard met appel-, kersen- peren- en pruimenbomen wordt ingericht als rustpunt voor fietsers, met een picknickbank en zitbankjes.

Langs onze roggeakker langs de Koningsweg zijn eveneens perenbomen geplant, waardoor we alle open stukken van het tracé hebben voorzien van een prachtige bomenrij.

Waar je ook nog eens een appeltje/peertje voor de dorst kunt plukken!

Henk Smouter

Bijenhotel gereed

Om te beginnen: is bijenhotel wel een goede benaming? Deels wel denk ik: een hotel is een plek waar je tijdelijk verblijft en die je bij vertrek weer achterlaat zoals hij was. Dat eerste klopt dus wel. Bijen (en andere insecten) bezoeken inderdaad het hotel en gaan daarna weer weg. Maar wat ze doen is wel degelijk iets achterlaten, namelijk bevruchte eitjes! En als ze weg gaan doen ze de deur ook nog eens op slot! En binnenin gebeurt er van alles wat je niet ziet. Mooi hotel!

Dus de naam. Bijenkraamkamer, bijenflat, bijencouveuse, insectenweeshuis, ...? Een taart voor de goede suggestie. Hoe dan ook, hij is gereed, onze golf. In zijn soort mogelijk het grootste bijenDING wat er gebouwd is. Guinness Book even op naslaan? Martijn kan terecht trots zijn op zijn creatie, want vanuit een beeld in zijn gedachten is een werkelijkheid ontstaan die een aanwinst is voor onze tuin! En grote bewondering voor alle vrijwilligers die hier best veel zwaar werk hebben moeten verrichten.

Hopveld uitgebreid

Nou, jullie hebben het gelezen. Speciaalbierbrouwers in paniek, geen (aparte soorten) hop meer te verkrijgen. Nu zal dat wel wat loslopen in de praktijk. Kennelijk hebben we afgelopen jaar te maken gehad met nogal ongunstige weersomstandigheden in de belangrijkste hop-producerende gebieden, maar toch. Het tekent in ieder geval de sterk toenemende belangstelling voor speciaalbieren door consumenten en de interesse van kleine brouwers om speciale bieren te ontwikkelen. Of we met ons hopveld een gat in de markt aanboren moeten we afwachten, maar dit soort berichten geeft wel aan dat we er wel degelijk goede mogelijkheden zijn om op regionaal niveau in te spelen op lokale behoeftes.

De uitbreiding van ons hopveld met nog twee palenrijen was overigens vanaf het begin voorzien, maar niet eerder noodzakelijk omdat we nog niet genoeg planten hadden. Inmiddels zijn de planten van twee jaar geleden echter al zo groot dat we deze kunnen scheuren. Door opkweken van stekken kunnen we eveneens planten vermeerderen en uitplanten, zodat we geleidelijk aan het hele veld kunnen vullen.

Overigens zijn de eerste VanTosse biertjes van onze hop-oogst van vorig jaar al gemaakt door Bierbrouwerij Oijen. Naar de eerste berichten te oordelen lijken deze echt goed te worden, maar een bier moet eerst een tijdje rijpen voordat er echt geproefd kan worden. We houden jullie op de hoogte!

Henk Smouter

Diedense kleiputten opgeschoond

De Diedense kleiputten nabij de TV-zendmast in Haren (gemeente Oss) zijn ontstaan door kleiwinning ten behoeve van de versterking van de Maasdijk. Rond 1970 is het zuidelijke delfgat ingericht als visvijver, het noordelijke delfgat kreeg een natuurbestemming. Rond de ontstane vijvers zijn bomen en struiken aangeplant die nu volgroeid zijn.

In de loop van de tijd was het gebied ernstig verrommeld door het ontbreken van adequaat beheer. Met name in de houtopstanden was veel achterstallig onderhoud te verrichten. Het wandelpad was op grote delen, vooral in natte periodes, onbegaanbaar en de aanwezige visplekken waren op veel plaatsen ontoegankelijk door hoog opgaande oeverbegroeiing.

Door de Werkplaats NLC is een herinrichtingsplan opgesteld waarbij het bos is gedund, een nieuw wandelpad is aangelegd en nieuwe visplekken zijn gerealiseerd. Door overhangende oeverbegroeiing van bomen op diverse plaatsen te verwijderen krijgt de oeverbeplanting (gele lis, lisdodde, waterweegbree, egelskop) de gelegenheid zich te herstellen. Daarvan profiteren diverse dieren: vogels, insecten (m.n. libellen) en amfibieën. Ook visueel zal de ontwikkeling van een robuuste oeverzone bijdragen aan de belevingswaarde van het gebied. Nieuwe aanplant op open plekken en langs de randen zal geleidelijk zorgen voor meer gelaagdheid in de vegetatie, waardoor ook de natuurwaarden zullen toenemen, met name voor struweelvogels. Ook is de parkeerplaats voorzien van een nieuwe top laag zodat de modderige ingang tot het verleden behoort.

Henk Smouter

Veiligheid voor alles

Plezierig werken en nuttig bezig zijn is bij Landschapsbeheer Oss erg belangrijk. Maar nog belangrijker is veilig en verantwoord werken met deugdelijk en goed onderhouden gereedschap, waarbij de gebruiker zo nodig ook wordt geïnstrueerd in het effectief, maar vooral ook veilig hanteren van dat gereedschap. Landschapsbeheer besteedt daar veel aandacht aan.

Op herhalingscursus

Desondanks kan er natuurlijk altijd iets gebeuren. En dan is het essentieel om te weten hoe je op de situatie moet reageren. Deze kennis kun je opdoen bij een cursus Bedrijfs hulpverlening (BHV). Landschapsbeheer vindt het belangrijk dat deze kennis binnen de organisatie beschikbaar is, niet alleen op de vaste locaties, maar óók als we "in het veld" bezig zijn. Daarom zijn de werkgroepeliders vorig jaar gestart met de BHV-cursus. Op 29 februari gingen Menno v.d. Most, Frans Hol, Henk Smouter, Arnold v.d. Wetering en Hans Hamersma op herhaling. Bandweerman en instructeur Maicel de Kort van JBR, het bedrijf dat ieder jaar onze machines en apparaten op veiligheid keurt, kwam een dag naar de Tolstraat voor de instructie. De ochtend werd besteed aan "Brand & Ontruiming". Na een opfrisser over de theorie mochten de cursisten oefenen om te proberen met schuim, CO₂ of water een bak met brandende benzine uit te krijgen.

Realistische verwondingen

In de middag kwam de Hulpverlening (voorheen EHBO) aan bod. Met behulp van Marieke van Oorschot van "Lotus" (een vereniging van mensen die zeer realistisch allerlei verwondingen kunnen uitbeelden) werden een aantal situaties in scène gezet. Uiteraard werden hierbij een groot aantal onverwachte en ernstige problemen gepresenteerd, waarop de cursisten zich helemaal konden uitleven, zoals zaagverwonding, elektrocutie, val van trap en reanimatie. Soms confronterend, maar uiterst leerzaam! Het belangrijkste effect was dat de deelnemers weer vers aan de materie konden ruiken, zodat ze bij een calamiteit bezonnen en resoluut weten in te grijpen. Gelukkig hebben we het afgelopen jaar vrijwel niet in actie hoeven komen: de blessures bleven vrijwel beperkt tot wat met een pleister kon worden opgelost.

En dus blijft de voornaamste boodschap die je van zo'n cursusdag meeneemt en die ook geldt voor al onze vrijwilligers: werk altijd veilig, zodat we de BHV-kennis nooit in de praktijk hoeven te brengen!

Hans Hamersma

Uitdunnen waterleidingbos

Iedereen kent wel het "Waterleidingbos" van Brabant Water bij Macharen. Op dat circa 80 hectare grote terrein zal vanaf 2017 geen drinkwater meer worden geproduceerd. Maar het bos blijft gelukkig wel behouden als natuurgebied, conform de planologische eisen van de gemeente Oss.

Afsterven door gebrek aan licht

In het begin van de vorige eeuw was het gebied open en een onderdeel van de Beerse Overlaat, die vrijwel elk jaar overstroomde. Maar met de realisatie van grote waterwerken werd de polder ontgonnen voor landbouw en bewoning. Begin jaren vijftig is een deel van de grond in gebruik genomen door het waterleidingbedrijf en, om zeker te zijn van goede grondwaterbescherming, zijn vanaf de jaren zeventig zo'n 76.000 bomen geplant. De vruchtbare bodem heeft vervolgens gezorgd voor een snelle boomontwikkeling. De oudste delen van het bos zijn nu meer dan 40 jaar oud en bestaan uit essen, esdooorns en zomereiken. Het bos, dat ongeveer de helft van de oppervlakte van het waterwingebied beslaat, is in rijen, die dicht op elkaar staan, geplant. Ze vormen, op enkele kleine opstanden na, een zeer eenvoudige structuur. Er is lang niet ingegrepen in die bosontwikkeling en veel bomen zijn dan ook afgestorven door een gebrek aan licht. Maar dood hout is waardevol in de voedselketen bijvoorbeeld voor vogels die op de vele insecten afkomen. Het bosgebied is vrij smal en grenst vrijwel direct aan de agrarische percelen en de vele watergangen in het gebied. Een volledig natuurlijke bosontwikkeling, waarbij ook grotere bomen zullen omwaaien en afsterven, was dan ook niet gewenst.

Wandeling wordt aantrekkelijker

Brabant Water ging recent over tot een grote opknapbeurt. Er werd een flinke dunning uitgevoerd in de bosvakken en kaalkap op de leidingstroken en de paden. Door de dunning komt er nu meer licht op de bodem, zodat onderbegroeiing zich vanzelf ontwikkelt en verschillende soorten bomen en struiken ook ná de kap weer op komen, zoals sleedoorn, meidoorn en braam. Er verdwenen zo'n 10.000 bomen uit het bos. Ruim 80% hiervan had een diameter tussen de 8 en 10 centimeter. Door het kappen van bomen ontstond een meer open bosstructuur, wat voor dier en plant nuttiger is als leefgebied. Voorafgaand aan de houtkap is met lokale deskundigen gekeken naar de waardevolle plaatsen voor zoogdieren en (roof)vogels en deze plaatsen werden beschermd en ontzien bij de uitvoering.

Dick Roza

Nevengeul Hemelrijkse Waard gereed

De drie kilometer lange nevengeul met oeverzone langs de Maas in de Hemelrijkse Waard nabij Oijen, waarmee in januari 2015 een begin werd gemaakt, is klaar. Ook het grootste deel van het beoogde waterstandverlagende effect bij hoogwater is bereikt. De herinrichting van de uiterwaard wordt in opdracht van Rijkswaterstaat uitgevoerd door aannemer Van de Wetering uit Heesch, in samenwerking Met Natuurmonumenten.

Nevengeul (Foto: Jan Maissan)

Afwisselend rivierlandschap

De oevers van de nevengeul zijn flauw aflopend gemaakt, zodat er weer ondiep water ontstaat. Dat is gunstig voor (water)planten, vissen, insecten en ander waterleven. Nu de nevengeul klaar is, gaat de aannemer de komende tijd nog enkele kleinere landinwaartse geulen graven en een rustig stromende beek aanleggen. Die werkzaamheden zullen eind 2016 klaar zijn. Door de afwisseling van hoge en lage delen en verschillende watermilieus ontstaat zo een afwisselend rivierenlandschap, met ooibos en volop ruimte voor een gevarieerd planten- en dierenleven! Het afgegraven gebied mag overstromen, waardoor de waterstand bij hoogwater met 4 - 7 cm wordt verlaagd. Sinds 1 januari is het noordelijke deel van het gebied opengesteld voor wandelaars. Dit deel bevindt zich tussen de parkeerplaats bij de Vlierstraat tot aan de parkeerplaats bij de Veerweg in Oijen. Natuurmonumenten laat er brandrode runderen grazen, die ervoor zorgen dat het terrein open blijft.

Vanaf het water bewonderen

Om het gereedkomen van fase 1 van het project "Herinrichting Hemelrijkse Waard" te vieren, had de aannemer een groot aantal betrokkenen bij het project uitgenodigd voor een lange informatieve vaartocht over de Maas om de nevengeul en de oeverzone vanaf het water te kunnen bekijken. Zo scheepten zich op 28 januari bij de sluis in Lith zo'n 80 personen in op het partyschip Columbus van "Waterfeesten" met kapitein/eigenaar Frank van Terwisga uit Kerkdriel aan het roer. Onder de gasten waren tal van afgevaardigden van Natuurmonumenten, Rijkswaterstaat, aannemer van de Wetering, de Provincie, Waterschap, de gemeente Oss, dorpsraden, Landschapsbeheer Oss en tal van omwonenden. Na welkomstwoorden van directeur Hans van de Wetering en Frans Reijnen van Rijkswaterstaat ging het schip via de sluis richting Oijen. Aan boord werd een lunch geserveerd door de vier gastvrouwen van "Waterfeesten". Na de lunch gaf Jos Rademakers, ecologisch

gisch & ontwerpend adviseur, een toelichting met beamer-presentatie op de werkzaamheden van 2015 en een overzicht van de resterende werkzaamheden in 2016. Daarna kon iedereen vanaf het dek de gereedgekomen werk bewonderen. Een gezellige borrel met hapjes besloot de interessante boottocht, die een goede indruk gaf van de omvorming van de 225 hectare grote, voormalige uiterwaard tot natuurgebied.

Dick Roza

www.rijkswaterstaat.nl/hemelrijksewaard

Bij Omroep Walraven is op "uitzending gemist" van 3 februari de boottocht nog te bekijken.

Hout- en fruitwallen aangeplant

Ook dit jaar hebben we op zo'n 12 plekken in de Stelt, in het kader van het project Landerij VanTosse/Proef het Landschap weer nieuwe houtwallen en fruitsingels aangelegd. Ze worden aangelegd als groene dooradering langs perceelsgrenzen, vooral met het doel om stroken te creëren waar allerlei dieren hun rust en verblijfplaats kunnen vinden. Ze dragen zo in belangrijke mate bij aan het verbeteren van de leefomgeving en dus aan de biodiversiteit. De fruitwallen hebben nog een bijkomend doel: als "smulstroken" leveren ze een tastbare bijdrage aan het eetbare landschap. Soorten als gele kornoelje, zwarte bes, hazelaar, bottelrozensoorten en tamme kastanje leveren alle eetbare vruchten op. Die ook nog eens vrij zijn te plukken!

In totaal zijn dit jaar 3300 bomen en struiken geplant van zo'n 30 verschillende soorten. Bij elkaar is nu, sinds het project Landerij VanTosse van start ging, ca 15 km aan houtwallen, fruitsingels en fruitbomenlaan gerealiseerd. Nu zijn ze nog jong, maar over een vijftal jaren zullen ze steeds markanter in het landschap te zien zijn. En dat hebben we toch maar weer mooi met zijn allen voor elkaar gekregen!

Henk Smouter

Waterproductiebedrijf Macharen sluit in 2017

Vanaf 2017 wordt er geen drinkwater meer geproduceerd in Macharen. Het waterproductiebedrijf sluit. Na de sluiting krijgen de inwoners van Oss alleen nog drinkwater van de productiebedrijven uit Lith en Loosbroek. De winning en zuivering in Macharen is kwetsbaar en niet duurzaam!

Nieuwe transportleiding

Er wordt relatief weinig water gewonnen en geproduceerd in Macharen. En de kwaliteit van het grondwater in dat waterwingebied is niet optimaal. Die zal de komende jaren als gevolg van de ligging mogelijk zelfs verslechteren. Zuiveringstechnieken die Brabant Water in de toekomst zou moeten gaan gebruiken, passen niet meer in de visie op duurzaamheid. Om na de sluiting van Macharen toch voldoende water te kunnen blijven leveren aan de inwoners van Oss, legde Brabant Water een nieuwe transportleiding aan tussen Loosbroek en Oss, met een diameter van 500 mm. Die leiding loopt vanaf de rand van de wijk Mettegeupel dwars door de weilanden en onder de Meerdijk en de Hertogswetering door naar het pompstation bij Macharen. (DR)

Opschoondag in Oss groot succes!

Zaterdag 19 maart organiseerde Landschapsbeheer Oss, samen met de gemeente, voor de eerste keer de opschoondag in het gehele gebied van de gemeente Oss. Was Landschapsbeheer Oss vanaf 2007, vooral met opruimacties in De Stelt, alleen deelnemer geweest aan de nationale opruimdag voor zwerfafval, nu was men dus én deelnemer én organisator geworden!

Water- en bosgebieden opgeruimd

De kick off voor de opschoondag werd om 9.30 uur op industriegebied Vorstengraf gegeven door wethouder Johan van der Schoot in aanwezigheid van zo'n 40 vrijwilligers, die later op 3 locaties in dat gebied aan de gang gingen. Daaronder óók 18 Syrische mannen uit de noodopvang uit Oss, die het prima naar hun zin hadden. De wethouder hielp eerst flink mee met het opruimen van zwerfafval op Vorstengraf en gaf daarna het stokje door aan zijn collega wethouder Gé Wagemakers die de armen uit de mouwen atak op één van de 5 locaties aan het Burg. Deelenkanaal. Want het opruimen van zwerfafval langs dat kanaal en de Maas was één van de speerpunten van de opschoondag, omdat Landschapsbeheer Oss dit jaar óók inhaakte op het project "Schone Maas", dat zeven vervuilde plekken langs de Maas in onze regio kent. Vijf van die locaties namelijk in de Kesselse Waard en de Lithse Ham, waren dan ook in het programma van de opschoondag opgenomen. Naast de "waterlocaties" werd op nóg zo'n 35 plekken zwerfvuil opgehaald, zoals in de bos- en natuurgebieden van Oss-Zuid (Docfabos, Vierwindenbos, Paalgraven/oude Rijksweg en de Stelt), het Geffense bos en het Geffens Veld (Ivo van Dintherpad) in Geffen en in het natuurgebied in Keent.

Ook in de dorpen en de stad

Maar ook in de dorpen Lith, Maren-Kessel, Berghem, Overlangel en in de stad Oss waren tal van particulieren actief en haalden veel zwerfafval op zoals in het Harnas (21 personen), de Heihoek (8 personen) en bij de Diamantvijver (12 personen). Het totaal aantal deelnemers aan de schoonmaakdag in Oss en de kernen was maar liefst 565! Die zorgden er voor dat er in totaal 7680 kilo zwerfafval uit de natuur en de straten verwijderd werd! Een reusachtige opbrengst en de organisatoren spreken dan ook van een zeer geslaagde dag. Het streven is om volgend jaar het aantal deelnemers zelfs naar 1.000 te verhogen en het aantal opgehaalde kilo's naar 10.000!!! Voor alle deelnemers aan de schoonmaakdag was er na afloop van de ochtend een goody bag, gevuld met verschillende soorten fruit, bruine bolletjes, een stroopwafel en twee flesjes gezonde drank.

Strak organisatieplan

Het organiseren van de opschoondag was een flinke klus voor onze werkcoördinator Tonnie van Hooft en communicatieadviseur Annie Martens, die volgens een strak communicatieplan werkten. Dat plan was al in december 2015 vastgesteld en diende als leidraad gedurende de voorbereidingsperiode. De plaatselijke media kregen persberichten, natuurorganisaties, dorps- en wijkraden, verenigingen, instellingen, (sport)scholen en particuliere zwerfafvalopruimers werden per brief gevraagd om in te haken op de opschoondag. Er werden tientallen posters met daarop de foto's van de drie ambassadeurs van de opschoondag (wethouder Johan van der Schoot, Dick Roza en Harm van de Berg) in het hele werkgebied opgehangen in winkels, buurt- en wijkcentra en (sport)scholen. Ook werd een

promofilmje gemaakt, dat op onze Facebookpagina en onze website te zien was.

Dank voor alle inzet!!!

De meeste tijd ging echter zitten in het indelen van de aangemelde vrijwilligers over zo'n 40 locaties (die allemaal door een coördinator aangestuurd werden) en het regelen van de benodigde werkattributen, zoals knijpers, klembeugels, hesjes en handschoenen. Ook het inzamelen van het zwerfafval op zoveel - ver van elkaar liggende locaties - was een heel karwei. De mensen van de IBN-auto's en de "kraakwagen" zorgden er echter voor dat alles op rolletjes verliep en dat al het afval nog dezelfde middag op de gemeentewerf terecht kwam. Rest ons nog een groot aantal mensen te bedanken voor hun hulp en inzet van de dag, zoals de vrijwilligers van Landschapsbeheer Oss, Landschapsbelang Geffen en de bosgroep van de Gemeente Oss, Natuurmonumenten, Brabants Landschap, IVN, het Waterschap, Roeivereniging Aross, scholen uit Herpen en Berghem, leden van de visverenigingen uit Lith en Overlangel, groepen van de Beestenbende en de vele particulieren. Maar vooral ook dank aan de coördinatoren van Landschapsbeheer en van de meewerkende organisaties en verenigingen, het team afval en de talloze ambtenaren van de gemeente Oss, in het bijzonder Nynke Stein en Paul van Vugt van IBN.

De veertiende editie van de landelijke opschoondag was een groot succes. Meer dan 100000 Nederlanders kwamen op 1500 locaties in actie.

Dick Roza

Groep Maren-Kessel met opbrengst

Heeft u al betaald voor de Vriendenclub van Landschapsbeheer Oss?

Talloze leden van onze vriendenclub hebben hun contributie voor 2016 al betaald, maar tóch zijn er van de 280 vrienden nog velen die hun jaarlijkse bijdrage nog niet overmaakten.

Mocht ú nog niet betaald hebben, dan vragen we u vriendelijk dit zo spoedig mogelijk te doen.

U kunt betalen op bankrekening NL94 RABO 0170 4198 94 t.g.v. penningmeester Landschapsbeheer Oss o.v.v. "vriendenclub 2016". De minimum bijdrage bedraagt nog steeds €8,00 per jaar. Maar gelukkig maken héél veel vrienden een hoger bedrag over, zodat daardoor de kosten van het drukken en verzenden van onze nieuwsbrief voor een groter deel door de contributies gedekt worden!

Wisenten in Maashorst

Op 7 maart werden de eerste vier wisenten losgelaten in de Maashorst. In de weken daarna groeide de kudde met de komst van nog 8 dieren aan tot 11 stuks, bestaande uit 3 stieren en acht koeien. De dieren zullen tot volgend voorjaar voor het publiek te zien zijn vanachter een omheind gebied van 200 hectare.

Nu weer 5.000 wisenten

De wisent is het grootste landzoogdier van Europa. Door jacht verdween het dier in 1927 uit het wild en bleven er slechts 54 dieren over in gevangenschap. Sindsdien wordt gewerkt aan de terugkeer van de wisent in de Europese natuur. Vooral in Oost-Europa leven weer wisenten in het wild. De wereldpopulatie bestaat nu uit meer dan 5.000 dieren, waarvan er ongeveer 1.500 in het wild of semiwild leven. De wisent is zeldzamer dan bijvoorbeeld de zeer bedreigde zwarte neushoorn. De komst van de wisent naar de Maashorst draagt dan ook bij aan het behoud van dit bijzondere dier! De komst van de wisent naar de Maashorst werd mogelijk gemaakt door de vier Maashorstgemeenten (Oss, Bernheze, Landerd en Uden), Staatsbosbeheer, de provincie Noord-Brabant, ARK Natuurontwikkeling en door een financiële bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. Professionele kuddebeheerders van Free Nature houden, samen met vrijwilligers, toezicht op de dieren, die beschikbaar werden gesteld door de European Wildlife Bank van Rewilding Europe uit het Wisentenproject Kraanvlak van PWN in de de Kennemerduinen en ARK Natuurontwikkeling. Ook de Duitse wisentgebieden Kropp en Spring stelden wisenten beschikbaar.

Afstand bewaren tot de dieren

Voordat de wisenten in de Maashorst arriveerden hadden IVN en Vogelwacht Uden op 21 januari in de Groenhoeve in Uden een gezamenlijke lezingavond gehouden over de introductie van de dieren in de Maashorst. Die avond trok maar liefst 150 belangstellenden. Omdat men toen door de enorme belangstelling mensen naar huis moest sturen, is besloten de lezing nog een keer te herhalen. Via de media zult u nog over die extra avond worden ingelicht. De lezing werd verzorgd door Leo Linnartz, ecooloog van ARK Natuurontwikkeling. Leo legde uit waarom de wisenten, samen met Schotse Hooglanders en Exmoor pony's, een aanwinst zijn voor de Maashorst. Hij adviseerde bezoekers aan het gebied vooral een afstand van zo'n vijftig meter van de dieren in acht te nemen en ze vooral niet te voeren!

Wisenten (Foto: Ingrid van Thiel)

Hoe naar de wisenten te kijken?

Voor diegenen die de wisenten in hun omheinde "wengebied" willen bekijken, is een speciale website ingericht. Daarop is alle informatie over parkeren en wandelen langs de afrastering te lezen. Ook is er een groot informatiepaneel geplaatst nabij de grote bult zand, die door Staatsbosbeheer is ingericht als uitkijkpunt. Van daaraf kan men op veilige afstand naar de dieren kijken. Nog beter is het om deel te nemen aan één van de twee excursies, die Natuurcentrum de Maashorst naar het wisentengebied organiseert op de zondagen 3 en 10 april en die starten om 10.30 uur vanaf het bezoekerscentrum in Slabroek. De kosten bedragen €7,50 (volwassenen) en €2,50 (kinderen). Vooraf aanmelden is verplicht, want er kunnen slechts 20 mensen met de excursie mee: 0412-611045 of info@natuurcentrumdemaashorst.nl

Dick Roza

www.ark.eu.nl | www.wisentent.nl | www.stichtingtauros.nl
www.natuurcentrumdemaashorst.nl | www.allemaalmaashorst.nl

Meer groen in buitengebied

Negen gemeenten (waaronder Oss, Bernheze en Landerd), Waterschap Aa en Maas en de provincie Noord-Brabant hebben in het "Groen blauw stimuleringskader" voor de komende 4 jaar gezamenlijk een bedrag van 2,3 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de "vergroening" van het agrarisch cultuurlandschap.

Bloemrijke akkerranden (Foto: coördinatiepunt landschapsbeheer)

Wandelpaden en akkerranden

Het "Groen blauw stimuleringskader", ook wel Stika genoemd, is een provinciale regeling waarmee particuliere grondeigenaren (agrariërs en particulieren) een bijdrage kunnen krijgen voor aanleg en/of beheer van landschapselementen. Denk hierbij aan karakteristieke elementen zoals knotwilgen, hagen en amfibiepoelen. De regeling maakt het ook mogelijk om wandelpaden te realiseren of om bloemrijke (akker)randen aan te leggen. De vergoedingen worden vastgesteld in 6-jarige overeenkomsten. Geïnteresseerde deelnemers kunnen voor advies en ondersteuning terecht bij de veldcoördinatoren van de ANV's. Brabant-breed wordt de regeling, in opdracht van de Provincie, gecoördineerd door het Coördinatiepunt Landschapsbeheer van Brabants Landschap. (DR)

www.brabantslandschap.nl | www.maashorstboeren.nl

Bosactiviteiten in Herperduin en Maashorst

De gemeente Oss is eind februari weer gestart met werkzaamheden in Herperduin en de Maashorst. Die werkzaamheden komen voort uit het inrichting- en beheerplan Maashorst en het beheerplan Herperduin. Ze betreffen de aanplant van bomen en struiken en het verbeteren van de bosstructuur.

Padenpatroon vervangen

Er worden nieuwe soorten bomen en struiken geplant, die nu nog niet in het bos voorkomen, maar er wél thuishoren, zoals haagbeuk, winterlinde, gewone esdoorn, ratelpopulier, hultst, mispel en vlier. Hiermee wordt de ontwikkeling van een gevarieerd en soortenrijk bos versneld! Naast nieuwe aanplant wil men ook de structuur van het bos verbeteren. Een structuurrijk bos bestaat uit bomen en struiken van verschillende leeftijden en heeft een afwisseling tussen open en dichte delen. Dat biedt kansen voor verschillende planten en dieren die meer schaduw en beschutting nodig hebben. Maatregelen die men wil uitvoeren zijn onder andere het maken van open plekken, kappen, ringen of omduwen van bomen om "dood hout" te maken. Tijdens de werkzaamheden om de structuur te verbeteren, wordt ook het kunstmatige padenpatroon door natuurlijke meer slingerende patronen vervangen en een aantal bospaden zal worden afgesloten om rustgebieden voor dieren te creëren.

Wilt u meer wilt weten over deze bosomvorming? Vrijwilligers van de gemeente Oss organiseren excursies in de Maashorst en Herperduin. Die excursies zijn op de zondagen 8 mei, 12 juni en 10 juli. De excursies starten om 10.30 uur vanaf "De Kriekput" aan de Schaijkseweg 3a in Herpen.

Dick Roza

Houtverkoop Tolstraat

Gemengd hout

Niet verzaagd, niet gekloofd, niet gesorteerd €40/m³

Eiken

Niet verzaagd, niet gekloofd, niet gesorteerd €45/m³

Gemengd hout

Verzaagd, gekloofd, los gestort €50/m³

Eiken

Verzaagd, gekloofd, los gestort €55/m³

Gemengd hout

Verzaagd, gekloofd, gestapeld €80/m³

Eiken

Verzaagd, gekloofd, gestapeld €90/m³

Het hout is af te halen op dinsdagmorgen tussen 9.30-12.00 uur op onze Landschapswerf, Tolstraat 3, Oss.

Natuurmonitor bospercelen Maashorst

Vorig najaar vonden in de bossen van de Maashorst (rooi)werkzaamheden plaats. Die werkzaamheden gebeurden volgens het bosplan Maashorst, dat gericht is op de omvorming van het productiebos naar natuurbos. Na de herinrichting zal er geen houtoogst meer plaats vinden!

Dassenburcht

Salomonszegel en rode bosmier

Voorafgaand aan de werkzaamheden had Stichting Natuurorganisaties De Maashorst van de Bosgroep Zuid Nederland, die de uitdunning uitvoerde, het verzoek gekregen om in het kader van de Flora- en Faunawet een groot aantal bospercelen te inventariseren op beschermde soorten bomen, struiken en dieren. Op een introductieavond werden 10 leden van IVN, VLU en VWG in drie teams verdeeld, die de inventarisatie zouden uitvoeren o.l.v. coördinator Nico Ettema van IVN. De drie groepen, waaronder zich altijd een roofvogelspecialist bevond, zijn verschillende keren samen op pad geweest. Ze vonden enkele zeldzame planten- en diersoorten, zoals de eikvaren, de koningsvaren, de rode bosbes, de salomonszegel en de rode bosmier. Opvallend waren de vele horsten van roofvogels, zoals buizerd, havik, en sperwer. In één perceel werd zelfs de horst van een wespindief aangetroffen, een soort die via een sluiproute naar het nest vliegt en daarom vaak niet wordt gevonden. Door de bomen rondom de nesten te markeren, werden de gevonden nesten door de houtoogster gespaard. Extra aandacht gaven de onderzoeksteams ook aan de talloze dassenburchten in het uitdunningsgebied, waarvan er verschillende door konijnen in beslag waren genomen.

Dick Roza

LOONBEDRIJF PETER LOEFFEN

Waterstraat 5, 5374 KB SCHAIJK • Tel.: 0486-461505 • Fax: 0486-464230

Kort Nieuws

Zelfs mollen maken ruk naar rechts in dit land!

Onze penningmeester Jan Ploegmakers deed enige tijd geleden op het braakliggende stuk grond voor ons home aan de Tolstraat een bijzondere waarneming. Hij zag er namelijk een zeer lange en kronkelende bovengrondse "mollenweg".

Fotograferen vanaf ladder

Thuisgekomen besloot Jan met zijn vrouw Monique terug te gaan naar de plek van de waarneming om foto's te maken van die bijzondere "mols-hopenstraat". Vanaf een van huis meegenomen ladder hadden ze een goed zicht op het werk van het kleine, ondergronds levende diertje, dat maar zo'n 15 cm groot is. De solitaire levende mol, talpa europaea genoemd, graaft zowel oppervlakkige als dieper gelegen gangen tot op een diepte van 120 cm. Die gangen zijn ongeveer 5 cm breed en kunnen tot wel 200 meter lang zijn. (DR)

Wisenten in "Vroege Vogels"

De kudde wisenten, die sinds kort in de Maashorst grazen (zie pagina 6) figureerden op 22 maart in Vara's "Vroege Vogels". Leo Linnartz van ARK leidde presentator Menno Bentveld rond in het begrazingsgebied. Schitterende beelden!

www.vroegevogels.nl

De Tuut gaat weer open

Op 2 april is gemaal en museum de "De Tuut" in Appelteren weer open. Geopend t/m 31 oktober van di. t/m zondag (11.00 tot 16.00 uur). Er zijn dit jaar ook weer 6 "stoomdagen", waarop de op kolen gestookte stoommachines van het gemaal weer werken. (DR)

www.de-tuut.nl

Uitzending gemist Omroep Walraven

Bevers en hun woonomgeving zijn hot news. Omroep Walraven zond op maandag 15 februari een film uit over een beverdam in de Oeffeltse Raam en op dinsdag 16 februari over de bevers in Herpen en Ravenstein. (DR)

www.omroepwalraven.nl

App voor veerdiensten

Stichting "Uiterwaarde" fiets- en voetveren, die in onze regio de veren Ravenstein-Niftrik, Demen-Batenburg en Gouden Ham-Maasbommel (pontje Ham) exploiteert, lanceerde vorig jaar de overzetverenapp.

Gratis downloaden

In de App zijn alle grote en kleine veren van Nederland opgenomen, van autoveren tot trekpontjes. Vanaf de eigen locatie kan gezocht worden of er een veer in de buurt is. Daarbij is dan aangegeven voor welk vervoermiddel dat veer geschikt is. Veer informatie en stremmingen zijn doorgelinkt naar de website van de betreffende veerexploitant. Deze handige overzetverenapp is gratis te downloaden voor tablet of mobiele telefoon en te vinden in de Appstore en in Google Play. De nieuwe vaarschema's voor de veren Batenburg-Demen (Het Vrolijk Veer), Ravenstein-Niftrik (Vice-Versa) en Gouden Ham (Pontje Ham) zijn verschenen. Batenburg en Ravenstein beginnen op 29 april en Gouden Ham op 5 mei. (DR)

www.uitwaarde.nl

Druk bezochte nieuwjaarsreceptie

Voor de negende keer hielden we op de tweede zaterdag van het nieuwe jaar 's middags weer de gebruikelijke nieuwjaarsreceptie voor onze vrijwilligers en genodigden in ons home aan de Tolstraat. Dit keer mochten we 64 gasten ontvangen, waaronder 53 van onze eigen vrijwilligers.

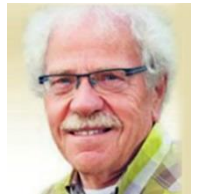
Meer mensen buiten dan binnen!

Op het grasveld achter het huis en de schuur, waar vorig jaar de frietwagen stond, waren nu onze twee partytenten opgezet, waarbij een vuurkorf voor wat extra en gezellige warmte zorgde.

De biertap van Brouwerij Oijen, waaruit onze barman Tonnie van Hooff weer op professionele wijze het voortreffelijke Maashorstbier in de (fraise) glazen liet stromen, stond weer op zijn oude plaats tegen de schuur en een frietwagen dit keer van "Snackmobiel" uit Helmon, was nu opgesteld aan de voorkant naast de schuur. Zo ontstonden twee gezellige plekken om met snacks en een glas bier of wijn met elkaar te praten. Zo was het buiten, ondanks het frisse weer, toch veel drukker dan in ons huis zelf, waar de verwarming de "koukleumen" dicht bij elkaar liet zitten.

Naast onze eigen mensen waren er o.a. nog enkele "stofvreters", boswachter Wil Sommerdijk, een tweetal medewerkers van het TIM (Toeristisch Informatiecentrum Megen), de Ravensteinse molenaar Bart Tonies en Jan Ottens van de Maashorstboeren aanwezig. (DR)

Henk Buijks in krant

Wie van onze vrijwilligers het Brabants Dagblad leest en op vrijdag de eerste pagina van het regiokatern Oss en omgeving omslaat, herkent hem natuurlijk onmiddellijk: onze vrijwilliger Henk Buijks, die de lezer, naast een stapeltje historische boeken, guldig aankijkt van onder zijn grijze krullenbol.

Enorme kennis van regiohistorie

Henk, die, voordat hij zich op 2 oktober 2014 als vrijwilliger bij ons aansloot, tientallen jaren als regiohistoricus bij het B.H.I.C. werkzaam was en derhalve enorm veel weet over de geschiedenis van onze streek. Hij beschrijft in zijn wekelijkse column vanaf eind november 2015 steeds een belangrijke historische gebeurtenis uit onze regio. Soms uit het stedelijke gebied, maar meestal betreft het bijvoorbeeld rampen die zich vroeger regelmatig voordeden in de dorpen langs de Maas, zoals de strijd tegen het water die vaak uitmondde in dijkdoorbraken en watersnood, de ontploffing bij de Gasunie bij Ravenstein op 5 februari 1972 of de grote brand in de kerk van Berghem. Maar ook belichtte Henk de geschiedenis van de stoomtramlijnen die aan het eind van de 19e eeuw onze regio doorkruisten. Bent u geen abonnee van het Brabants Dagblad, koop dan eens een vrijdagkrant om weer een spannende geschiedenis van Henk te lezen. Overigens zorgt Henk, als hij op een werkochtend aanwezig is, meestal ook wel voor de nodige geschiedkundige informatie over de betreffende werkplek! (DR)

Erfvogelproject

De MaashorstBoeren starten - i.s.m. Brabants Landschap, ZLTO-Landerd e.a. - met het Erfvogelproject. Daarbij worden ook vogel- en vleermuiswerkgroepen betrokken met hun deskundigheid en informatie aan de circa 50 deelnemende boeren en particulieren met grond(erf) in Landerd.

Bijzondere lezing zwaluwen

Het project richt zich op het creëren van betere omstandigheden voor erfvogels (nestgelegenheid en voedsel) en er is een breed scala aan maatregelen mogelijk, dank zij een bijdrage van de gemeente Landerd op het gebied van beplantingen en nestvoorzieningen voor vogels en vleermuizen. De aftrap voor het project wordt gegeven door zwaluwexpert Bennie van den Brink met een bijzondere lezing over zwaluwen tijdens de algemene ledenvergadering van de Maashorst Boeren op dinsdag 29 maart in De Buitenhorst, Schaijkse Baan 4 in Schaijk. Iedereen die de lezing wil bijwonen, is welkom vanaf 20.00

Vogeltelling 2016

Bij de jaarlijkse Nationale Vogeltelling van Vogelbescherming Nederland en Sovon (Vogelonderzoek Nederland), in het weekinde van 16 en 17 januari, hebben ruim 53.000 mensen de vogels in hun tuin geteld en er zijn 41.873 tellingen ingestuurd.

Spreeuw uit de top 10

In totaal werden er 937.892 vogels geteld. Ook dit jaar was de huismus weer de meest getelde vogel in de Nederlandse tuinen. De huismus leeft in groepen, waardoor deze vogel qua aantallen (164.918 vogels) dan ook op de eerste plaats eindigde. De tweede plaats in de top 10 was voor de koolmees (115.305 vogels) en de derde plaats was voor de merel, die in de meeste tuinen is gezien in een aantal van 85.547 vogels. De spreeuw eindigde dit jaar voor het eerst

sinds de start van de tuinvogeltelling in 2004 buiten de top 10 en staat nu op de elfde plaats. Het aantal broedgevalen is de laatste 20 jaar met 40% afgenomen, vandaar die lage plaats. De nummers 4 t/m 10 op de lijst waren in volgorde: pimpelmees, vink, kauw, Turkse tortel, ekster, roodborst en houtduif. (DR)

Jaar van kievit

Kieviten die in het voorjaar boven een weiland buitelen, waarbij hun karakteristieke "kie-woeiet" klinkt. Een beeld om intens van te genieten. Maar het gaat, evenals bij de andere weidevogel de Grutto, helaas óók niet goed met de kievit!

Studie overlevingskansen

Vanaf halverwege de jaren 90 neemt het aantal broedende kieviten in ons land in rap tempo af. Tegenwoordig zelfs met 5 procent per jaar. Er moet wat gebeuren om het tij te keren. Daarom is 2016 door Sovon en Vogelbescherming Nederland uitgeroepen tot het jaar van de kievit. Er zijn sterke aanwijzingen dat de afname voor een deel wordt veroorzaakt doordat te weinig jonge kuikens hun eerste weken overleven. Daarom wordt er dit jaar onderzoek gedaan naar de overleving van kuikens, waarbij ook wordt gekeken naar het effect van bepaalde maatregelen op de overlevingskansen. Geïnteresseerde vogelliefhebbers, die zelf willen meehelpen aan het redden van de kievit, kunnen zich aanmelden op [kun websdtie](http://kunwebsdtie.nl). (DR)

www.vogelbescherming.nl

Vogelfoto's in hal gemeentehuis

Minstens nog tot 22 april zijn er in de publiekshal van het gemeentehuis in Oss zo'n 600 foto's te zien, die gemaakt werden door Alexander Buil en Hans Meulblok van de natuurfotografenwerkgroep van IVN Oss.

Witbandkruisbek

Alexander en Hans bouwden in 2014 een boshut in Herperduin. Die hut gebruikten ze om de vogels te bekijken en te fotograferen die vóór de hut verschenen. De geëxposeerde foto's geven een mooi voorbeeld van de natuurontwikkeling die in Herperduin plaatsvindt. Zo zie je er bijvoorbeeld de kleine bonte specht, een vogel die alleen voorkomt in goed ontwikkelde natuurlijke bossen. Ook is het erg speciaal dat de witbandkruisbek er gespot is. Dat is een vogel die in Scandinavië en het noorden van Rusland zijn broedplaats heeft en maar zelden in Nederland te zien is. (DR)

Wandelen met Maasland Gilde

Het Maasland Gilde heeft ook dit jaar weer een zevental - 2 uur durende - wandelingen door de natuur rondom Oss op het programma staan met de nadruk op flora, fauna en geomorfologie. Toon Voets van IVN Oss is de - ervaren - gids bij de wandelingen. Hieronder de wandelingen t/m eind juni:

- vrijdag 22 april: vogels kijken in de buurt van Koolwijk
- vrijdag 20 mei: Groenendijk bij Berghem
- vrijdag 24 juni: Kesselse Waard

Deelname bedraagt 3 euro p.p. Aanmelden kan per email of website. Verzamelen om 13.30 uur op de parkeerplaats voor het Anton Jurgenshuis, Schadowijkstraat 6, 5348 BC Oss. Vertrek, met gecombineerd vervoer, om 14.00 uur. Rijden op eigen gelegenheid: zie website. (DR)

www.maaslandgildeoss.nl

Jaarrond tuintelling

Bij het project "Jaarrond tuintelling", een initiatief van zeven Natuurorganisaties en Vroege Vogels, dat in maart dit jaar van start ging, bedraagt het aantal deelnemers nu zo'n 6654.

Alle tuinen samen groot natuurgebied

Met de "Jaarrond Tuintelling" zetten zeven organisaties (Vogelbescherming Nederland, Sovon Vogelonderzoek Nederland, Zoogdierenvereniging, Ravon, Floron, EIS Kenniscentrum Insecten en de Vlinderstichting) de Nederlandse tuinen als natuurgebied op de kaart. Het programma Vroege Vogels is als mediapartner bij de telling betrokken en laat regelmatig op de radio nieuwtjes horen en op TV zien. Er is nog weinig bekend over wat er allemaal in de Nederlandse tuinen leeft aan verschillende soorten vogels, vlinders, zoogdieren, amfibieën en insecten. Door de "Jaarrond Tuintelling" proberen de organisaties dat beter in beeld te krijgen. In onze tuinen zitten meer bijzondere soorten dan mensen vaak denken. Maar ook over gewone soorten is nog veel onbekend. Mensen denken vaak dat hun tuin er niet toe doet, maar al die tuinen samen vormen een enorm natuurgebied (vijf keer groter dan de Oostvaardersplassen), waar de natuurorganisaties meer over te weten willen komen. Door de tuintelling wil men mensen meer betrekken bij de natuur in hun eigen achtertuin. De inrichting van de tuin bepaalt welke soorten er in kunnen leven en welke verdwijnen! Wie mee wil doe aan het tellen kan zich inschrijven op www.tuintelling.nl. (DR)

Publiekswandeling in de Maashorst

Vogelwacht Uden houdt op zondag 3 april een publiekswandeling in natuurpark de Maashorst. Het thema daarbij is 'Vogels in het voorjaar'. De twee tot drie uur durende wandeling start 's morgens om negen uur vanaf het grote parkeerterrein van het Natuurcentrum de Maashorst aan de Erenakkerstraat 5 in Nistelrode. Voor degenen die wat minder ver willen is een kortere route uitgezet. De deelname is gratis. (DR)

Wandelen en fietsen met IVN

Zondag 10 april

10.00 uur, 5 km, ca 2,5 uur.
"Welk dier was hier? - Sporen zoeken". Vertrek: Bosweg, Koolwijk.
Naast pootafdrukken gaan we nog meer sporen ontdekken.

Zondag 17 april

14.00 uur, 5 km, ca 2,5 uur.
"Plukwandeling - eten uit de natuur". Vertrek: Laantje van Cumberland, Oss.
We laten zien dat voedsel niet uit de winkel hoeft te komen; er is meer eetbaar dan je denkt! Het is een kwestie van durven!

Zondag 1 mei

10.00 uur, 4 km, ca 2,5 uur.
"Poëzietocht - gedichten in de natuur". Vertrek: Ossermeer, Machareneweg, Oss.
Een mooie combinatie om de natuur te ontdekken. Gidsen en dichters begeleiden de groep!

Zondag 29 mei

11.00 uur, 35 km, ca 5 uur.
"Fietstocht in de Lente", Vertrek: Kinderboerderij de Elzenhoek. A.van Schuurmanstraat 602, Oss.
Genieten van het landschap tussen Oss en Heeswijk, met een picknick in de natuur. Denk aan een lunchpakket!

Zondag 12 juni

10.00 uur, ca 2 uur.
"Landelijke IVN Sloopjesdag", Vertrek: Kinderboerderij De Elzenhoek, Oss.
Beleef de natuur. Zelf ontdekken wat er allemaal leeft in het water. Voor kinderen en (groot)ouders.

Info: Frank van Dorst 06-52483313
frankvandorst@home.nl www.ivn.nl

KNNV en IVN gaan samen

De KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging) en IVN hebben op 23 februari een samenwerkings-overeenkomst gesloten. Beide organisaties zetten zich in voor natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming.

"Operatie Steenbreek"

Door nauwer samen te werken versterken de educatie van IVN en de grote natuurskennis van de KNNV elkaar. In 2016 heeft de samenwerking tot doel samen te komen tot een breder en kwalitatiever cursusaanbod. IVN en KNNV verzorgen jaarlijks al honderden cursussen

gericht op cultuur en landschap. Daarnaast is een concreet doel om de natuur dichterbij mensen te brengen, met name in de stedelijke omgeving. De twee organisaties gaan samen met anderen aan de slag in "Operatie Steenbreek" om in zoveel mogelijk gemeenten bewoners te stimuleren hun tuin natuurvriendelijker in te richten. De samenwerking zal zowel landelijk, als op het niveau van de vele lokale afdelingen (170 bij IVN en 50 bij KNNV) tot stand komen. De mogelijkheden van IVN- en KNNV-afdelingen om met elkaar samen te werken, wordt zoveel mogelijk ondersteund. (DR)

VLU wint Gouden Mispel

Op donderdag 10 december heeft Jaap Dirkmaat, directeur van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) in jachtslot de Mookerheide in Molenhoek een Gouden Mispel uitgereikt aan Stichting Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (VLU).

Gezond landschap

De VNC keert de waarderingsprijs Gouden Mispel elk jaar uit aan drie personen of organisaties, die een uitzonderlijke bijdrage hebben geleverd aan de bescherming of ontwikkeling van het Nederlandse cultuurlandschap. De mispel, een plantje dat zich spontaan vestigt in o.a. houtwallen en heggen, staat symbool voor een gezond landschap. VLU was genomineerd voor haar inzet bij het beheer van museaal cultuurlandschap, zoals houtwallen, heggen, hoogstam boomgaarden, knotbomen, poelen en ecologische verbindingen dwars door intensief gebruikt landbouwgebied. De andere twee winnaars van een Gouden Mispel waren Heerlijkheid Mariënwaard uit Beesd en Biologische Boerderij Kraanswijk uit Groenlo. (DR)

www.nederlandscultuurlandschap.nl

Ravenstein viel buiten de prijzen

Ravenstein, dat met nog acht andere plaatsen doorgedrongen was tot de finale van de Brabantse Dorpen Derby, heeft helaas geen prijs behaald.

Leefbaarheid dorpen

Tijdens de finaleavond op 12 december ging de eerste prijs van 25.000 euro naar Nispen, de tweede prijs ter waarde van 12.500 euro naar Stevensbeek en de derde prijs van 7.500 euro naar Sterksel. Ravenstein bereikte met haar plan "Alles draait om de Nijverheid" de zevende plaats van de in totaal 92 dorpen die mee deden aan de Derby. Alle deelnemende dorpen hadden ideeën aangemeld, waarmee bewoners hun dorp door middel van cultuur leefbaarder willen maken. Ravenstein had een eventuele gewonnen prijs willen investeren in de streekproductenwinkel, de stadsbrouwerij, het bakhuisje en de expositieruimte die bij molen de Nijverheid in ontwikkeling zijn. (DR)

Struinen & luisteren langs de Aa

In de serie apps "Brabant Vertelt" verscheen een nieuwe NAR-wandeling* "de Aa en Veghel". Met beelden, verhalen en geluiden neemt die app de wandelaar mee op een reis door de vele verhalen die Brabant rijk is. Zo loopt de route langs bijzondere plekken, zoals het Duits lijntje, kasteel Zwabenberg en de Kilsdonkse Molen.

Objecten van cortenstaal

Het startpunt van de struinroute, die samen met de in 2014 verschenen NAR-route "Doden en Godenlandschap Oss" een onderdeel is van het project 'Kunst aan de A 50', is aan de Dr. Verbeeksingel in Veghel. In de route zijn ook enkele door de kunstenaars Kiki van Eijk en Joost van

Bleiswijk gemaakte objecten te bewonderen, zoals een uitkijkpost en een brug. De zeer bijzondere voetgangersbrug onder de A50 nabij het grafheuvelterrein Zevenbergen was de eerste van een modulair systeem van cortenstalen elementen, waarmee verschillende objecten kunnen worden samengesteld. (DR)

Fluisterboot bij Kilsdonkse Molen

Bij het Kasteel in Heeswijk-Dinther is vorig najaar een fluisterboot in gebruik genomen, die tussen het Kasteel en de Kilsdonkse Molen vaart. Hiermee heeft het Aadal er een toeristische en recreatieve aanwinst bij!

Zachtjes varen over de Aa

De fluisterboot, met de naam "Watervlucht" kan 30 passagiers vervoeren. De boot vaart van 1 april t/m 31 oktober. De vertrektijden vanaf de Kilsdonkse Molen zijn om 10.30 en 14.00 uur en vanaf Kasteel Heeswijk om 12.00 en om 15.30 uur. Na de vaartocht zijn er verschillende mogelijkheden om terug te komen op uw vertrekplaats. Informatie hierover is te krijgen bij de verkooppunten. De vaarprijs bedraagt €6,00 per persoon, kinderen t/m 12 jaar 3 euro. Kaartverkoop in het bezoekerscentrum van de molen en in de kasteelwinkel. De vaartochten worden altijd gecombineerd met een bezoek aan de Kilsdonkse Molen! Er zijn ook speciale arrangementen. Hiervoor kunt u bellen 06-45762839 of mailen. Voor de explicatie tijdens de vaartocht van het kasteel naar de molen, die 5.5 kilometer lang is en ca. 45 minuten duurt, zorgen speciaal opgeleide gidsen van heemkundekring De Wojstap, IVN en het kasteel. (DR)

www.kilsdonksemolen.nl
boekingen@kilsdonksemolen.nl

Tussen Maas en Erfdijk

Heemkundekring Land van Ravenstein in Ravenstein geeft voor haar 200 leden minimaal drie keer per jaar een fraai magazine uit, getiteld "Tussen Maas en Erfdijk", dat gevuld is met onderwerpen die het heden met het verleden verbinden, vaak ook met een persoonlijke invalshoek.

Ook gratis nieuwsbrief

Zo is in het nummer van december 2015 ook een artikel te lezen over Landschapsbeheer Oss, dat geschreven werd door secretaris Aad Vernooij. Aad werd door Tonnie van Hooft en Ronald Widdershoven bijgepraat over een aantal al gerealiseerde projecten, zoals Erfdijk, Groenendijk, poelen in Dieden en Demen, Macharensse eendenkooi en Landerij van Tosse en over enkele nog te realiseren landschapselementen in Keent, Herpen en Teefelen. Uw redactie zorgde voor passende foto's. Naast het magazine geeft de Heemkundekring ook elke maand een gratis digitale nieuwsbrief, "E-nieuws", uit. Daarin staan alle heemkunde gerelateerde activiteiten, zoals lezingen, excursies en publicaties vermeld. U kunt zich voor het ontvangen van "E-nieuws" aanmelden bij de secretaris. Daar kunt u zich ook opgeven als lid voor 15 euro per jaar. Een beperkt aantal exemplaren van het magazine is te koop bij het postkantoor in Ravenstein, maar u kunt de nummers van 2014 zien op de website. (DR)

www.heemkunderavenstein.nl
secretaris@heemkunderavenstein.nl

Groei achterban Natuurmonumenten

De steun voor het beschermen van de natuur in Nederland neemt toe. Natuurmonumenten ziet dat haar achterban steeds meer divers wordt. Toch verloor de natuurorganisatie in 2015 iets meer dan 5.000 leden. De teller stopte in december op 719.014 leden.

Grote betrokkenheid

Zo verwelkomde Natuurmonumenten in 2015 zo'n 11.000 nieuwe vrijwilligers, ruim 8.400 collectanten en passeerde het aantal kinderen, aangesloten bij het jeugdprogramma OERRR, de grens van 200.000. Op de sociale media kan Natuurmonumenten inmiddels rekenen op een totaal van 315.000 Facebook-gebruikers en op Twitter volgen in totaal 110.000 mensen de organisatie en haar boswachters. Natuur is schaars in Nederland. En die schaarse natuur is buiten de natuurgebieden zelfs in deplorabele staat. De achterban (leden, donateurs en vrijwilligers) van Natuurmonumenten is eigenaar van de 105.000 hectare natuur die zij bezit. En zij beheert die met veel expertise en kennis! (DR)

Boomfeestdag

Op dinsdag 15 maart vierden 800 Osse basisschoolleerlingen van groep 8, verdeeld in 29 groepen, voor de 15e keer Boomfeestdag.

Spelen, genieten van natuur

Ze deden dat weer op een manier die uniek is voor Nederland, want in plaats van een boom te planten doken de leerlingen het bos in om daar allerlei opdrachten uit te voeren, zoals hutten en insectenhutten bouwen en er te strijden om de felbegeerde "boomfeestdagoorkonde" met bijbehorende prijs voor de klas. Zo is boomfeestdag in Oss waar vroeger alleen een nieuwe boom geplant werd, uitge-

groeid tot een complete boomfeestdag, waar vooral het spelen in het bos en het genieten van de natuur voorop staat. De wethouders Johan van der Schoot en Kees van Geffen brachten een bezoek aan het bos om de kinderen aan te moedigen.

De winnende school van de Boomfeestdag in Oss dit jaar werd de Martinus Beekmanschool, de tweede plaats was voor Basisschool Hertogin Johanna V en op de derde plaats eindigde de Teugelaar. (DR)

Niet voor één gat te vangen

Woensdag 26 maart startte onze vrijwilligersgroep met een grote klus in opdracht van de Bosgroep Zuid-Nederland. Het betrof het planten van 6.450 jonge boompjes en struiken in het enkele maanden geleden fors uitgedunde Vierwinden- en Docfabos van de gemeente Oss nabij 't Putje en de Naaldhof.

Wat is Bosgroep Zuid-Nederland?

De Bosgroep Zuid-Nederland is een coöperatieve vereniging zonder winstoogmerk, die zich uitstrekt over de provincies Noord-Brabant, Zeeland en Limburg. De leden zijn eigenaar van bos en/of natuurterreinen. Hieronder vallen zowel particulieren als landgoedeigenaren, gemeenten, natuurbeschermingsorganisaties en ook enkele kloosterordes. Bosgroep Zuid-Nederland telt 375 leden. Voor het Vierwindenbos zijn maar liefst 1812 planten besteld en daarvan hebben we er

die woensdag 956 kunnen verwerken op een groot aantal vooraf ingerichte plekken. Een prachtig resultaat, want de klus was tamelijk ingewikkeld en aan veel regels (eisen) gebonden. Zo worden er 19 verschillende soorten bomen en struiken aangeplant en moet er in ieder plantgat vooraf 350 gram mest met de grond vermengd worden. Soms wordt er ook nog 20 gram gel toegevoegd, voor betere vochtopname van de plant. Verder moet er om het topje van elke plant een stukje schildersplakband gedaan worden, om vraat van reeën te voorkomen. De lindes en de zoete kers krijgen bovendien nog een likje pasta om konijnenvraat te voorkomen.

Eerst uitleg "spelregels"

Een heel gedoe en we hebben er dan ook flink wat voorwerk voor moeten doen! Maar omdat het in ons "eigen bos" gebeuren moest, dachten we, als Landschapsbeheer Oss, dat wel aan te kunnen. Gelukkig konden we daarbij rekenen op veel planters. 27 vrijwilligers stonden 's-morgens om 9 uur al te trappelen om aan de slag te gaan. Nadat eerst de nodige uitleg was gegeven over de "spelregels" van het planten, ging iedereen daarna voortvarend aan de slag. Om half 12 zaten alle planten er in; werd het plakken en insmeren nog even afgerond en kon het gereedschap worden verzameld en opgeruimd. Rond 12 uur was het bos weer vrij voor flora, fauna en de recreanten. Nog ongeveer zes werkdagen om deze klus af te maken. Eén dag voor het Vierwindenbos en vier dagen voor het Docfabos. Dat moet lukken, want bij Landschapsbeheer Oss zijn we niet voor één gat te vangen toch?

Jan de Graaf

MAASPARK RECREATIE

- Groepsaccommodaties (2 x 20 personen) volledig ingericht en geheel toegankelijk voor minder valide
- Losse kamer verhuur
- Sfeervol cafe met bultenterras
- Vergader- en conferentieruimte
- Verzorging van onbijt, lunch en diner
- Organisatie van activiteiten en workshops
- Een rustige, groene kindvriendelijke omgeving en camping.

Kijk voor meer informatie op onze site: LAURENSHOEVE.NL Of bel: 0486 412166

Poelstraat 3 5371KJ Dieden Tel: 0486 412166 Fax: 0486 41 53 26 E-mail: laurenshoeve@home.nl

Kinderen en duurzaamheid

Bij NME De Elzenhoek loopt nog tot 22 april het duurzaamheidsproject "Hebben we daar last van?". Achthonderd kinderen van groep 7 en 8 buigen zich over duurzaamheids- en milieuvraagstukken.

Steenkje bijdragen aan milieuprobleem

Wanneer zijn we zuinig met energie? En hoe kunnen we duurzaam omgaan met onze middelen? Welke keuzes heb je als je iets in de winkel koopt? Hoe duurzaam is het NME-gebouw eigenlijk? Een greep uit de vraagstukken waar de kinderen zich over buigen tijdens het project, waarin ze proberen hoe ze hun steentje kunnen bijdragen om verschillende milieuproblemen op te lossen. De kinderen pluizen een vuilniszak met afval uit en scheiden het op de juiste manier, nemen een kijkje in het leven van een industriekip en meten de waterkwaliteit van de vijver in het Elzeneindpark aan de hand van waterbeestjes. De kinderen ontdekken dat ook in Nederland dieren het moeilijk hebben. Ze bouwen hun eigen stroomkring van duurzame energie met behulp van een zonnepaneel en doen in de omgeving van het NME-centrum metingen met een decibelmeter en tellen het verkeer. (DR)

Herstel Natuurgebied Nabbegatse Berg

Nabij het Landgoed Nabbegat van de schapenhouders Joke en Wim Jans in Zeeland, waar onder andere akkers worden omgezet naar natuur, bevindt zich ook de Nabbegatse Berg.

Landschapselement veilig geteld

De Nabbegatse Berg is een natuurlijke wandel, ontstaan als onderdeel van een voormalige zandverstuiving. Door cross-activiteiten was de berg flink

aangetast, maar hij werd recent weer op hoogte gebracht en in zijn oude glorie hersteld. Het terrein rond de berg werd afgesloten voor gemotoriseerd verkeer en werd ingeplant met inheemse loofbomen. Hiermee kan de natuur in dit gedeelte van de Maashorst zich weer hertellen, een goede ontwikkeling! (DR)

Agenda

3 en 10 april

Wisentenexcursie. Start om 10.30 uur bij Natuurcentrum De Maashorst in Slabroek, volwassenen €7,50, kinderen €2,50. Reserveren noodzakelijk, tel.0412-611945 (voor meer informatie, zie pagina 6) www.natuurcentrumdemaashorst.nl info@natuurcentrumdemaashorst.nl

8 mei, 12 juni en 10 juli

Excursie boomvorming Herperduin en de Maashorst. Vertrek om 10.30 uur vanaf De Kriekput, Schaijkseweg 3a in Herpen.

29 mei

Nationale Kinderboerderijdag in NME/Kinderboerderij de Elzenhoek van 10.00 tot 17.00 uur. Landschapsbeheer Oss en Landerij vanTosse zijn met een stand aanwezig.

Nieuws van bierbrouwer Oijen

Recent heeft Speciaal Bierbrouwerij Oijen, in samenwerking met lunchcafé Brownies & Downies, het Brownies & Downiesbier gepresenteerd. Een bier in een smaakvolle blonde en donkere versie, dat bij alle 28 vestigingen van Brownies & Downies te koop is.

Feesten en trouwen

Naast bier heeft de brouwerij nog veel meer te bieden. U kunt er een zomer arrangement boeken voor een familie- of vrijgezellendag, of zo maar een dag met vrienden en u kunt er genieten van het drie-gangen brouwersmenu voor €19,50, dat wekelijks wisselt. Er zijn workshops en er is regelmatig livemuziek. U kunt bij de brouwerij zelfs trouwen met een officiële trouwambtenaar en er daarna uw huwelijksfeest vieren, waarbij de mooie landelijke omgeving een fraai decor is voor een feestelijke dag. Kijk voor meer info op hun website. (DR)

www.speciaalbierbrouwerij.nl
info@speciaalbierbrouwerij.nl

Dans om leden!

In december 2015 publiceerde het radioprogramma Vroege Vogels weer de jaarlijkse "Parade" met de aantallen leden/donateurs van ruim 100 grote en landelijke organisaties.

Eindsprint van WNF

Natuur- en milieuorganisaties hebben vanaf 2007 het aantal donateurs en leden sterk zien dalen. Ook vorig jaar was dat weer het geval bij de grote drie: het Wereld Natuur Fonds, Natuurmonumenten en Greenpeace. WNF, dat al vele jaren de grootste organisatie is, verloor in de ranking 11.700 donateurs in vergelijking met 2014 en eindigde in de Parade 2015 op 791.500 donateurs. Maar gelukkig konden er na een grote tv-actie "Zet de natuur op 1", op 16 en 19 december op NPO 1, weer 9.650 nieuwe donateurs bijgeschreven worden! Natuurmonumenten, dat al jaren op de tweede plaats staat van de top tien, verloor 6.051 leden en heeft er nu 719.014. Greenpeace, de vaste derde op de lijst raakte maar liefst 33.380 donateurs kwijt en heeft er nu nog 401.173 over!

Welkom grutto

Onze nationale vogel van het jaar 2016 de Grutto, is recent weer in ons land teruggekeerd uit zijn winterverblijf in West-Afrika of Zuid-West Europa.

Om zijn terugkomst te vieren organiseerde Vroege Vogels in het weekeind van 19 en 20 maart een heus welkomst-weekeind. Overal in het land werden excursies, evenementen en activiteiten georganiseerd, zoals in het gruttoparadijs op het bij de vogelaars welbekende landje van boer Geijssels in Ouderkerk en Fort Krommenhoek in Uitgeest. Daar vandaan werd op 20 maart ook de radio-uitzending van Vroege Vogels verzorgd. (DR)

De Hemelrijkse Waard

Ruimte

De loop is gewijzigd,
maar wat men niet bedenken kon
is dat het water hoger werd
dan ooit door wie dan ook gedacht

geef mij mijn ruimte terug
zei de rivier in watertaal
die ik zo wel versta
want waar mijn wortels zijn
ik wil stromen zoals ik deed
het is niet voor niets
dat ik hier en daar een omweg nam
een extra lus heb ik in de loop
der jaren uitgesneden
en soms heb ik de noodzaak
uit mijn verband te treden

ik gaf aan dat ik begreep
maar voegde eraan toe
dat wat ik verstond
niet enkel voor rivieren geldt.

Dit gedicht over de Hemelrijkse Waard van de dichter Mas Papo uit Megen werd door hem voorgedragen tijdens de boottocht naar de gereedgekomen nevengeul in het nieuwe natuurgebied op 26 januari
www.maspapo.eu

Vrijwilliger "in The Picture"

Het Vrijwilligerspunt een onderdeel van "Ons Welzijn", dat zich bezig houdt met de werving van vrijwilligers voor de gemeente Oss, vroeg in februari aan vrijwilligers of ze iets wilden vertellen over hun werk als vrijwilliger. Onze Maria Michiels deed mee en hierbij vindt u het gedicht dat ze schreef. (DR)

"Ons Welzijn" is een samenwerking tussen RIGOM, Vivaan, Aanzet en (een deel) van MEE.

KOM JIJ OOK ?

Samen buiten zijn in koude,
Zon en regen, wind of sneeuw
Samen zagen, snoeien, hout versjouwen,
Praten, lachen, in contact
Met een koek en koffie op zijn tijd.
Bomen, struiken planten, dan weer dunnen,
Zaden zaaien en veel schoffelwerk.
Hop verbouwen en ook graan
Daarna mag het groeien gaan.
Alles groeit en bloeit en Oss wordt mooi.
Rijk aan vogels, bloemen o zo prachtig.
Insecten, vlinders talrijk in zijn soort.
Zelf geniet ik ondertussen
't Is de natuur in Oss die scoort!!!

Werken aan de toekomst

Wat brengt ons de toekomst? Joost mag het weten, wordt dan wel eens gezegd. Al die toekomstvoorspellers die in 2014 alles voorspelden, wat ons in 2015 zou overkomen, hadden het voor 90% mis. Die 10% die in de buurt kwamen van wat er echt was gebeurd, hadden het vooral over zaken die je, gezien de geschiedenis, wel veilig kon voorspellen.

Wij werken wel aan de toekomst en wel heel gericht. Wij werken aan een mooier Oss. Ons werk in het buitengebied is te zien en over 5 jaar ook nog te zien, dus toekomstbestendig. Wij werken ook aan het geluk van mensen, want natuur maakt mensen gelukkig en mooie natuur nog gelukkiger.

Ook werken wij aan de toekomst van mensen die geen toekomst hebben, de vluchtelingen. Wij helpen ze door ze aan te bieden met ons mee te werken in de tuin of op de werkdagen. Op deze manier helpen we ze een beetje met integreren en de taal te leren. Wat ze doen is daarnaast ook nog zinvol. Dat maakt ook gelukkig, want niets doen is niet alleen om chagrijnig van te worden, maar je wordt er ook depressief van. Het was mooi om te zien hoe een vrijwilliger met een grote groep Syrische kinderen en een paar volwassenen door het centrum liep en van Aldo de Marco van Venezia een ijsje aangeboden kregen. Die lach op die gezichten was onbetaalbaar. Zo doen we dat in Oss.

Uw beschouwer werd ongeveer 9 jaar geleden vrijwilliger en kon toen niet bevroeden dat het clubje van zo'n 30 vrijwilligers zou uitgroeien tot een zeer gezonde stichting met nog twee nevenstichtingen en 120 vrijwilligers. Met twee plekken waar we ons thuis voelen, een grote tuin en een fantastisch project, "Landerij Van-Tosse" proef het landschap.

Dat zal wat worden van de zomer als het eerste fruit aan de bomen hangt in de fruitallée op de Stelt. Het Osse publiek zal op de proef worden gesteld om het fruit te laten hangen tot het rijp is en het dan op een goede manier te plukken, zonder bomen te vernielen. Ik ben heel benieuwd. De toekomst zal het leren.

Maar toekomst voorspellen of niet, het wordt lente, dat is zeker. De eerste lammetjes lopen al in de wei. De eerste fruitbomen staan op beschutte plekken al voorzichtig in bloei. De temperatuur loopt langzaam op. Binnenkort eerste rokjesdag? Wie weet, ik kan het echt niet voorspellen. Misschien blijft het wel koud en guur. Het is niet voor niets het jaar van El Nino. Het blijft toekomst. Ik wens iedereen een plezierige en gelukkige toekomst, zeker voor de vluchtelingen uit Syrië.

Beschouwer

**Nu ook op
DONDERDAG**

ZOTTE
ZATERDAG

EXTRA*

KORTING

OP DIESEL/BENZINE/LPG

(*Op basis van de DK brandstof adviesprijs.
Deze korting vervangt de huidige korting)

Servicestation de Kock, Full-service tankstation aan de voorzijde. Self-service aan de achterzijde. 10L getankt, 2 euro korting op een wasprogramma naar keuze.

HESCHEWEG 223 OSS

De Koornbeemd b.v.

Cultuur- en Civieltchnische werken

Langendonkweg 11b 5345 HR OSS

www.dekoornbeemd.nl

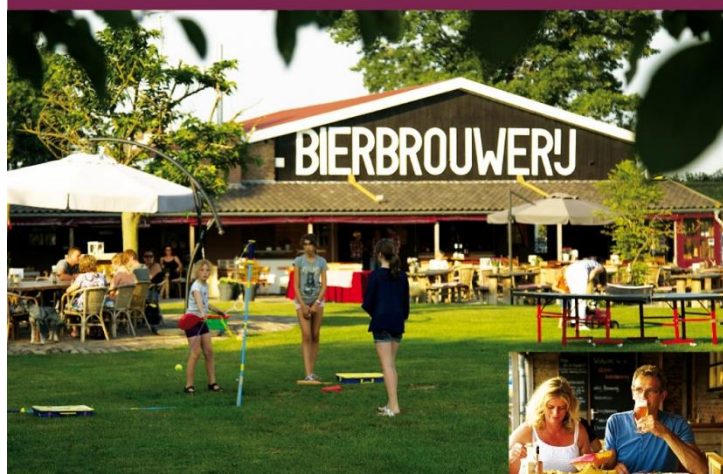
SINCE

1989

OIJENS BIER

***

Speciaalbierbrouwerij Oijen

LUNCH - DINER BIERPROEVERIJ ONTVANGST GROEPEN BBQ

SPECIAALBIERBROUWERIJ OIJEN EN BROUWER'S HAP & TAP

Oijense Bovendijk 61 - 5394 LA Oijen - Tel.: 0412-492217
info@speciaalbierbrouwerij.nl - www.speciaalbierbrouwerij.nl

Volg ons op Twitter en Facebook

Ruijs TUINTECHNIEK

Beregeningsinstallaties
www.regenopafroep.nlHoutversnipperservice
www.houtversnipperservice.nlRUIJS TuinTechniek
M 06-51286021landwinkel®
Spierings

Van het land direct naar de klant!

Groenten, Fruit, Verse salades, Boeren zuivel,
Kaas, Vlees, IJs, Streekproducten en Geschenken

Onze openingstijden:

ma	gesloten
di t/m vr	10:00 - 18:00
za	9:00 - 17:00

Wist u dat de familie Spierings, naast het melkvee bedrijf en de sierviskwekerij, ook een Landwinkel heeft? Hier vindt u een ruim assortiment verse producten uit de regio, waaronder VanTosse streekproducten. Kom snel eens langs, wij helpen u graag!

U vindt ons aan de Oijenseweg 284 in Oss,
net buiten de Oijense Zij naast Spierings Vis.Oijenseweg 284 - Oss - www.landwinkelspierings.nl

www.ecopoll.nl

Bezoek het bijenteeltmuseum/imkerij en stap in de wereld van de honingbij. Tevens verkoop van honing en andere bijenproducten en imkermaterialen.

Voor rondleidingen, workshops & imkeropleidingen:
Imkerij Ecopoll, Leiweg 5c Geffen, 06-20431610
Openingstijden: vrijdag en zaterdag van
11.00 tot 16.00 uur of op afspraak

Bijenteeltmuseum - Imkerij

Werkgroep Landschapsbeheer Oss

Werkdagen en mededelingen

Werkschema 2016

April

Zaterdag 2, vrijdag 8, woensdag 13, vrijdag 22, Vrijdag 29

Mei

Zaterdag 7, vrijdag 13, woensdag 18, vrijdag 27

Juni

Zaterdag 4, vrijdag 10, woensdag 15, vrijdag 24

Werktijden

De werktijd op de werkdagen is van 9.00-12.30 uur. Werklocatie en verzamelplaats worden tijdig per mail bekend gemaakt. Ook langere werktijden en extra werkdagen worden per mail doorgegeven.

Inlichtingen en aan- of afmeldingen

Inlichtingen en aan- of afmeldingen kunt u mailen naar werkgroep@landschapsbeheer-oss.nl of naar pr@land-schapsbeheer-oss.nl. U kunt ook bellen naar 0412-642368.

Telefoonnummers

Henk Smouter (algemeen/projectcoördinator) 06-54288252
Tonnie van Hooff (coördinator beheer) 06-37456820 (ook tijdens de werkdagen).

Klusjesochtend

Iedere dinsdag klusjesochtend op onze Landschapswerf aan de Tolstraat 3, 5342 NH Oss tussen 9.00-12.00 uur. Telefoon 0412-474322.

Nieuwe auto voor veelsoortig gebruik

Vanaf 11 december heeft Landschapsbeheer Oss de beschikking over een nieuwe auto, namelijk een Fiat Ducato diesel pick-up van zeven jaar oud en met 53.000 kilometer op de teller. In de ruime cabine is plaats voor in totaal zeven personen en de ruime laadbak kan veel bevatten!

Grote inzetmogelijkheden!

De nieuwe pick-up kan voor meerdere doeleinden ingezet worden: ten eerste als tweede auto naast de vertrouwde Toyota bus bij de wekelijkse werkochtenden en ten tweede op de dinsdagse inloopochten-

den op de Tolstraat als er ergens snel een klusje moet worden uitgevoerd. En dat gebeurt vaak, met het grote aantal locaties dat we beheren. Samen met de Toyota kunnen er dan 10 vrijwilligers tegelijk op pad. Dat aantal is natuurlijk óók van belang voor die mensen die een fietstocht naar een locatie te ver vinden.

Als ze zich om kwart over acht op de reguliere werkdag op de Tolstraat melden, is er altijd wel een plek om mee te rijden en de fiets in de Tolstraat te parkeren. Zo groeit Landschapsbeheer Oss alsmaar groter; wie had dat kunnen denken toen we in mei 1998 met een groepje van zo'n 15 vrijwilligers allemaal met de fiets naar het Vierwindenbos gingen! (DR)

Mutaties Vrijwilligersgroep

Na de laatste mutatieopgave in de nieuwsbrief van december 2015 is onze vrijwilligersgroep met in totaal twee nieuwe mensen gegroeid. Er kwamen wel vier nieuwe vrijwilligers bij, maar er gingen er ook weer twee af!

Komt Matthijs later weer terug?

Adri de Ruijter (66) uit Oss beet, als nieuwe vrijwilliger, op 14 december 2015 het spits af. Hij werkt inmiddels op de donderdagen in de tuinderij. Vervolgens sloot op 11 januari Arthur van Bavel (50), eveneens uit Oss zich aan bij onze groep. Hij werkte voor het eerst op 29 januari met ons mee op de Akkeren in Lith. De derde nieuweling was Victor Loderus uit Lith, die toegepaste biologie studeert aan de HAS Hogeschool en die met zijn 22 jaar nu onze jongste vrijwilliger is. De laatste nieuweling was Gé Ruigt (62) uit Oss, die op 17 februari voor het eerst zijn krachten toonde bij het knotten van wilgen langs het Burg. Deelenkanaal. We namen, op hun verzoek, helaas ook afscheid van Ingrid den Ouden uit Oss en René Mulder uit Berghem, terwijl we in onze vorige uitgave nog vergaten te vermelden dat Mathijs van Rooij uit Heesch ons jammer genoeg door andere drukke werkzaamheden op 30 november 2015 alweer moest verlaten. Heel jammer, maar misschien komt Thijs later nog wel terug. Na deze mutaties telt onze vrijwilligersgroep 121 mensen. (DR)

Adri de Ruijter

Arthur van Bavel

Gé Ruigt

Record aantal werkuren in 2015!

Zoals jullie weten houden we van alles wat we doen een registratie bij over opkomst en urenbesteding. 2015 Heeft alle voorgaande jaren ruim overtroffen. Het totaal aantal uren lag op ca 15500! Daarvan kwamen er 3800 voor rekening van de wekelijkse werkdagen; 2950 uur werd besteed aan de extra werkdagen, inclusief inloopactiviteiten op de Tolstraat. We zijn 3300 uur bezig

geweest op de Landerij Van-Tosse (Tuinderij, hopveld, cranberries en markten). Speciale opdrachten waren ook nog eens goed voor 700 uur (fietsknooppunten, bouw hout-hok en timmerwerkplaats). De overige uren werden besteed aan project- en werkleiding en beheerder Tuinderij (4000 uur), financiële administratie (300 uur) en bestuursuren (overige).

Waarmee we maar willen zeggen: goed bezig of niet? (HS)